

(x 2960843)

BEMINT
ELKANDER.



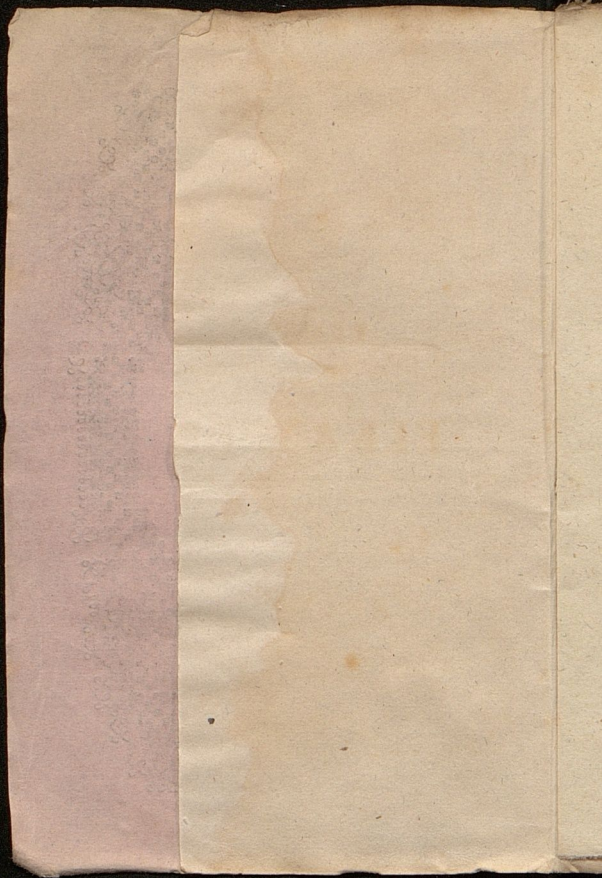
Brussel,

NATIONALE MAETSCHAPPI,

BATTERYE STRAET, 24.

1839.





BEMINT

ELKANDER.



BEMINT
VOLDAEN AEN DE WET.

ELK ANDER



BEMINT
ELKANDER.



BRUSSEL,
UYTGEGEVEN DOOR DE NATIONALE MAETSCHAPPY
TER VERSPREYDING VAN GOEDE BOEKEN.

—
1839.

BEIMT

EKKANDER

KOEN. FRIED.
UNIVERS.
ZU HALLE



BEMINT

ELKANDER.

I.

«Na de wysheyd, aenzie ik de vriendschap als het rykste geschenk welk den mensch gedaen is geweest. Anderen verkiezen de weelde, anderen de gezondheid, anderen de magt, anderen de eerambten, en verscheydene zelfs de wellust. Deze laetste is de eygenschap der redelooze dieren; en wat het overige betreft, het zyn vergankelyke, onzekere dingen, en welke min van onze

voorzigtigheyd dan van de fortuyn en hare grillen afhangen.

» Wat deze aengaet die de deugd voor het hoogste goed rekenen, zy hebben groot gelyk; maer de deugd zelve is hetgeen de vriendschap voortbrengt, zy is ook derzelve steun, en er kan geene vriendschap zonder deugd zyn.

» Eene vriendschap dan, met deugdzame lieden gesloten, wordt die onuytputtelyke bron van bekoorlykheden. Is het leven dan geenen vriend te hebben waerop men mag steunen? Welke aengenaemheyd kan vergeleken worden aen deze van iemand te hebben waermede men over alles zoo vrylyk kan spreken als met zich zelve? Zou het geluk welk u overkomt u gelykelyk bekoren indien niemand daer zoo gevoelig aen was als gy? En in een droevig ongeval, waer troost vinden ten zy by eenen vriend, voor wien uwe smarten nog drukkender zyn dan voor u?

» Alle de andere voorwerpen onzer begeerten zyn byna elk by hunne eygene nuttigheyd bepaeld : gy zult rykdommen hebben, het is om er gebruik van te maken ; gezag om geacht te worden ; eerampten om geprezen te worden ; vermaak om het te genieten ; gezondheid om niet te lyden en aen de vermoeydheden des ligchaems te wederstaen. Maer de vriendschap is een oneyndig hulpmiddel : overal biedt zy zich voor u aen ; zy is nergens buytengesloten ; nooyt valt zy lastig, nooyt is zy schadelyk. Ook is het een spreekwoord, dat de vriendschap, voor wat de nuttigheyd betreft, aen het vuer en water gelyk is ; ik zeg zulks niet van eene flaeuwe en gemeene vriendschap, die nogtans niet laet hare waerde en hare aengenaemheden te hebben. Ik spreek van eene opregte, eene volmaekte vriendschap waervan men, wel is waer, maer zeer weynig

voorbeelden bybrengt. Deze geeft aen den voorspoed eenen nieuwen luyster in den tegenspoed : gelyk zy in deszelfs gewigt deel neemt, maekt zy hem ligter ; en onder de goede diensten welke zy ons alsdan bewyst, is den voornaemsten van met ons een gunstig toekomen voor oogen te stellen , zy niet gedooft dat onzen moed bezwyke.

» Eenen vriend hebben , is eenen anderen zich zelve hebben. Wanneer den eenen afwezig is , vervangt hem den anderen ; indien den eenen ryk is , den anderen ontbreekt niets. Indien den eenen zwak is , den anderen geeft hem krachten. En om iets meer te zeggen , hy die den eersten sterft wordt in de standvastige vriendschap , in het teeder geheugen , in het gestadig verdriet van den anderen herboren. »

Aldus dacht een der beroemdste redenaers en wysgeeren der oudheyd. Volgens hem was de vriendschap het

beste en aengenaemste van alles wat de goden aen de menschen gegeven hadden. Hun de vriendschap ontne- men, is, zeyde hy, als of men der we- reld de zon ontnam.

Iedereen, ten tyde dat Cicero schreef hetgeen wy komen aen te halen, maekte zoo veel werk van de vriendschap niet. Er bestonden alsdan, gelyk hy ons zelf leert, zekere lieden, verkeerdelyk wy- zen genoemd, die openlyk leerden dat men moest vermyden al te goede vrien- den te zyn, opdat een enkelen zich niet over verscheydenen zou moeten be- kommeren; dat een ieder genoeg had met zyne eygene zaken zonder zich met deze van een ander te gaen be- kommeren; dat het byzonderste, om gelukkig te leven, de gerustheyd was welke het onmogelyk was te genieten indien vreemde belangen ons onop- houdelyk ontrustten. Andere wysgee- ren hielden zelfs staen dat men van de

vriendschap niet eenen band des harten, maer eene nuttige verbindtenis moest maken; dat aldus hoe min men heeft om zich zelve te onderhouden, hoe meer men moet denken om zich vrienden te maken; dat, om die reden, de vrouwen er meer aen denken dan de mannen, de armen meer dan de rijken, deze wien de fortuyn ongunstig is meer dan deze wien zy toelacht.

Dus, op het tydstip waervan wy spreken, het is te zeggen voor de komst van Jesus Christus, waren de menschen maer door twee soorten van verbindtenissen met elkander verbonden: het belang of het bloedverwantschap. De vriendschap, dit edel gevoelen, welk vreemde persoonen, en die elkander geenszins noodig hebben, vereenigt, was maer door eenige bevoorregte zielen gekend: nog had die vriendschap geene plaets tusschen den zwakken en den sterken, tusschen den armen en

den ryken ; zy die , door hunne kennissen , zich het meest boven het gemeen verhieven , zy die het minst vooroordeelen hadden , hadden gedacht zich te onteeren en te vernederen indien zy gemeenzaemlyk geleefd hadden met personen die hun byna niet gelyk zouden geweest zyn door hunnen stand , hunne fortuyn of hunne faem.

Was de vriendschap, op dit tydstip, ten anderen niet alleen gegrond op de overeenstemming der geaerdheden, der zeden, der lusten, der gewoonten, en moest zy vervolgens niet zeer beperkt zyn en in hare banden maer een zeer kleyn getal personen vereenigen ?

Er waren, gelyk thans, dorpen en groote steden ; er waren vergaderingen waer de menschen te zamen de gemeene belangen kwamen beslissen , of wel afgoden aenbidden en zich aenspielen en vermaken overleveren ; maer die menschen beminden elkander niet,

zy waren zich onverschillig ; velen waren vyanden met elkander, en hunne vergaderingen vereenigden hen maer oogenblikkelyk om de vyandschappen te verbitteren, twisten te doen ontstaen en het menschelyk bloed te doen stroomen.

Onder hen verdeeld, de menschen deden onophoudelyk elkander den oorlog aen ; en ziet hoe rampspoediger deszelfs gevolgen waren dan thans, nu dat het christendom de wereld beschaefd heeft : het overwonnen volk werd teenemaal van zyne goederen beroofd. Tot den ellendigen staet van slaef gebragt, het bebouwde voor den overwinnaer landen welke hetzelve niet meer toebehoorden, zweette water en bloed tot grooter voldoening des meesters, en, ongelooflyke zaak indien duyzende geschiedkundige gedenkstukken zulks niet getuygden, duyzende slaven werden by de Romeynen in het ambt

van schermers geoeffend; het is te zeggen dat men hun van hunne kindscheyd af de wapens leerde handelen, opdat zy in den volwassen ouderdom op de tooneelen zouden kunnen verschynen, en die overwinnaers, zoo zeer geprezen voor hunne beschaefdheyd en hunne kennissen, het schouwspel aanbieden van mannen die elkander kunstig vermoorden. Tien of twaelf duyzend schermers werden aldus in eene renbaen vereenigd en opgesloten, en daer, onder de oogen eener overgroote menigte volks van alle kanten des ryks toegesneld, en dorstig naer bloed, waren zy genoodzaekt te stryden en elkander het leven te ontrukken. De aenschouwers moedigden door hunne toeyuchingen deze aen die de meeste behendigheyd of kloekmoedigheyd toonden; zy betuygden hunne verachting en bespotteden deze wiens hand beefde en die de dood schenen te vreezen.

Wilt gy nog een bewys hoe de Romeynen het leven hunner slaven verachtten, die nogtans zoo wel als zy menschen waren? zie hier hetzelfde: de ryksten hunner voedden in groote vyvers zeer lekkere visschen op, welke zeer gezocht en zeer verslindend waren, en zeelampreyen genoemd werden; zy spysden die met menschen-vleesch; alle dagen wierp men in die vyvers eenen of meer slaven, wien de dood verwachtte indien zy trachtten den oever te bereyken, en den meester nam vermack in hen te zien worstelen tot dat zy, onder de poogingen der duyzende zeelampreyen die hen met hunne beten aenvielen, bezwykende, teenemaal verslonden waren.

Het is den christenen godsdienst die een eynde aen die wreedheden gesteld heeft; en ik vraeg het u, na eene dusdanige weldaed, moet men niet zeer onbeschaemd, zeer ondankbaer en

boosaerdig zyn , om , gelyk de goddeloozen , de vernietiging van dien verheven en mededoogende godsdienst ten wenschen ?

Eene der eerste zorgen van Jesus Christus op de aerde , was de menschen te leeren elkander te beminnen ; hy leerde ons dat wy allen kinderen van denzelfden vader waren ; dat ryk of arm , meesters of dienaers , wy broeders waren , en dat wy by gevolg voor alle onze evennaesten de liefde moesten hebben , welke men voor zyne ouders heeft. *Het eerste en grootste gebod*, zeyde hy, *is : Gy zult den Heer uwen God beminnen uyt geheel uw hart , uyt geheel uwe ziel en uyt alle uwe krachten ; maer het tweede is aen dit gelyk : Gy zult uwen evennaesten beminnen gelyk u zelven.*

Deze naeuwe verpligting welke hy de menschen oplegde van zich onderling te beminnen , veranderde wel-

haest het aenschyn der wereld : de zeden werden verzacht , en indien er in de eerste eeuwen der Kerk , voorbeelden van wreedheden waren , indien er onmenschelykheden begaen werden , de heydenen alleen , de vervolgers maekten er zich pligtig aen ; de christenen , die het ongelyk geduldig verdroegen , konden zulks niet doen.

Het was een schoon schouwspel en zeer aengenaem aen God , die nieuwe vereeniging , die vereeniging van broeders zich in het midden eener andere vereeniging , door duyzende inwendige verdeeldheden verscheurd , opregtende . De eerste christenen , gelasterd , vervolgd , door ontelleyke vyanden omringd , haetten niemand , en den band welken dan de liefde tusschen hen maekte was zoo naeuw gesloten dat men het hun tot eene misdaed rekende en voor eene zamenzwering deed aenzien.

En in der daed , alle de christenen van eene zelfde plaets kenden elkander, indien het maer geweest ware door de vergaderingen welke zy hielden voor de gebeden en andere oefeningen van den godsdienst, en waer zy byna dagelijks elkander ontmoetten. Zy waren dikwyls te zamen en schikten zich naer elkander, zelfs voor onverschillige zaken ; hunne blydschap en hunne droefheyd waren gemeen : indien iemand van God eene byzondere gunst bekomen had , allen namen er deel in ; indien iemand gestraft werd , allen vroegen genade ; zy leefden te zamen als bloedverwanten, elkander vaders, kinderen , broeders en zusters noemende, volgens den ouderdom en het geslacht. Deze vereeniging bleef in stand door het gezag van elken vader in zyn huysgezin ; en door de onderdanigheyd aen de priesters en aen den bisschop. De bisschoppen vooral waren zeer veree-

nigd onder hen, zy deden niets van aengelegenheyd dan met eene algemeene toestemming. En gelyk de Kerk zich verre buyten het roomsche Ryk uytstreckte, was de overeenstemming van geloof en zeden, welke onder al de christenen bestond, nog wonderbaerder in die groote verscheydenheyd van volkeren, waer men zag dat den waren godsdienst in zyne belyders alle de onmenschelyke en onredelyke gewoonten verbeterd had. Eyndelyk de algemeene Kerk was waerlyk maer één ligchaem, welks lidmaten niet alleen door hetzelfde geloof, maer nog door eene opregte liefde vereenigd waren.

De godsvrucht der eerste eeuwen der Kerk verflaeuwde allengskens: de menschen leerden het juk van den godsdienst afwerpen, en het was maer om onder dit te vallen van den geest der duysternissen die overal de tweedragt, den haet en nyd verspreydt, en de be-

ge
g
be
de
w
ha
uy
re
va
ko
de
de
we
en
ee
go
tra
tig
re
ge
me
tot

geerten tot wraek doet ontstaen. Min godsdienstig, hielden zy op elkander te beminnen, met elkanders ellenden medelyden te hebben. De rykdommen werden niet meer, als voortyds, in handen der priesters gegeven, om die uyt te deelen aen deze die in nood waren. Men zag, in tegendeel, alle slach van onderdrukking weder te voorschyn komen, de diefte, de moord, de ondeugden welke de maetschappyyen verdeelen, ondermynen en verwoesten; de achting, den eerbied, de eerambten werden alleen aen de ryken vergund, en den armen, zelfs deugdzaam, werd een voorwerp van verachting; al het goed welk het christendom gedaen had, trachtte de goddeloosheyd te vernietigen, en indien men beter de grondregelen volgde welke gewaende wysgeeren ons voorgesteld hebben, indien men hunne laetste gevolgtrekkingen tot het eynde vervolgde, zou de zamen-

leving eyndelyk in twee groote verdeelingen onderscheyden zyn, deze der onderdruckers en die der verdrukten. Er zouden in de wereld slechts meesters en slaven zyn. De magtigen zouden nog naer de renbaen loopen om er kampvechters te zien vermoorden.

Het is waer dat men ons veel van vryheyd spreekt, maer deze die de stem het meest verheffen zyn voor het grootste deel gegronde huychelaers die tot de magt willen komen, om vervolgens hunnen haet en hunne wraek te voldoen. Het is nog waer dat men vele liefde voor de menschheyd laet blyken, dat men het woord menschlievendheyd veel laet hooren; maer onderzoekt de geheyme oorzaak welke de hedendaegsche menschenminnaers zoo medelydend maekt, en gy zult zien dat zy geen ander oogmerk hebben dan van zich te doen spreken, dan zich volksgezind te maken, en aldus tot de eerambten te

geraken , om vervolgens hunne in slechten staet zynde fortuyn te herstellen , en zich te verryken ten koste van hen die zy wanen te helpen. Misschien nog denken zy den godsdienst zyne achting te doen verliezen , met de schoonste der deugden welke hy ons gegeven heeft , te doen vergeten , de liefde welke de menschenminnaers wel kunnen naäpen, maer welke zy nooyt zullen vervangen.

Dat een dorp door de overstroming eener rivier of door eenen brand verwoest worde , den dienaar van Jesus Christus zal zyne schapen gaen vinden en hun zeggen : « Deze die het leven verloren hebben waren uwe broeders , deze die hen overleefd hebben zyn ook uwe broders ; geeft iets om hen te helpen ; » en men zal iets geven over het lot der slagtoffers zuchtende. Den menschenminnaer , in dergelyke omstandigheden , zal geheel verschillig han-

delen; hy weet dat voor alle deze die, gelyk hy, maer christenen met naem zyn, er geene broeders zyn, dat het niet vergenoegt ongelukkig te wezen om het medelyden op te wekken en hulp te ontvangen. Om de weelde eenige stuyvers te onttrekken, zal hy dan, zoo als den priester, niet zeggen: « Deze die lyden zyn uwe broeders, » hy zal hun zeggen: « Komt naer de danspartyen, de schouwspelen, en hetgeen gy by uwe intrede zult geven zal voor den ongelukkigen zyn wiens huys omvergeworpen of verbrand is. » Dus, al die niet godsdienstig zyn zouden geene aelmoes geven, indien men hun, voor hun geld, geene schouwspelen en vermaken gaf. Zy verheugen zich wanneer zy zouden moeten zuchten en weenen. Herinnert u den brand van Salins: nooyt heeft eenigen zegeprael, eenige gelukkige gebeurtenis meer vreugdebedryven veroorzaekt dan dit droevig ongeluk.

he
ge
ko
zo
we
zo
gel
zo
zo
ha
ov
on
on
die
gel
ma
we
gae
zie

Niets is dan beter bevestigd , het is het catholyk geloof, en het catholyk geloof alleen welk de menschen volkomen vereenigt. Een wyzen wetgever zou het Evangelie tot grondslag zyner wetten moeten nemen, de maetschappy zou hierdoor beter zamengesteld en gelukkiger wezen.

Het lot der menschen op de aerde zou beter zyn , indien den godsdienst zoo veel van zyn gezag niet verloren had. Betreuren wy dan de rampspoedige overwinningen welke de goddeloosheyd onophoudelyk doet, en bevryden wy ons voor hare verleydingen met ons onze pligten te herinneren en te trachten die werkstellig te maken. Jesus Christus gebiedt ons onzen naesten te beminnen; maer waerin bestaet die liefde, en welke verpligtingen legt zy ons op? Wy gaen het in het volgende hoofdstuk zien.

II.

Om den evennaesten te beminnen op de wyze dat het Evangelie zulks voorschryft, moet men niet alleen niemand haten; men moet voor alle menschen eene ware broederlyke genegenheyd en teederheyd hebben, in de blydschap zyn met deze die in blydschap zyn, en weenen met deze die weenen: het is te zeggen, gevoelig zyn aen hunnen vreespoed en hunne ellende gelyk aen onze eygene. Met een woord, om den naesten te beminnen op de wyze dat het Evangelie zulks voorschryft, moet men hem beminnen *gelyk ons eygen zelven*.

Wy moeten hem by gevolg meer beminnen dan onze goederen, aen anderen doen hetgeen wy redelyk zouden begeeren dat men ons dede, van hen denken gelyk wy zouden willen dat men van ons dachte, nooyt doen, nooyt zeg-

gen hetgeen wy niet zouden willen dat men ons dede of van ons zeyde.

De liefde tot den naesten, aldus begrepen en werkstellig gemaakt, is eene zoo verhevene deugd, dat zy, zegt het Evangelie, aengenameer is aen God dan al de sacrificien. Indervoegen dat, indien gy van voornemen zyt hem te behagen en zyne gunsten te verdienen, het zekerste middel om zulks te bekomen is uwe broeders te beminnen, gelyk hy aanbeveelt. Hebt gy den Heer door uwe zonden vergramd, hebt gy al zyne goedheyd, al zyne bermhartigheyd noodig, bemint uwe broeders, en gy zyt verzekerd die te verkrygen; de liefde tot den evennaesten zuyvert ons van onze zonden en verzekert ons de bezitting des hemels.

Een kluyzenaer in den schyn een zeer onvolmaekt leven geleyd hebbende, bevond zich nogtans zoo vertroost in de uer der dood dat, zyn oversten hem

gevraagd hebbende van waer hem die groote vergenoeging kwam, hy antwoordde: « Myn vader, ik heb geheel myn leven getracht het groot gebod des Heeren te volbrengen; iedereen te beminnen, myne broeders te verdragen, hun dienst te bewyzen, niemand kwaed te doen, van niemand kwalyk te spreken, niemand slecht te oordeelen, en van iedereen goed te denken. Zie daer wat myne vertroosting maekt, en wat, niettegenstaende myne onvolmaektheden, my zoo veel vertrouwen geeft om voor God te gaen verschynen. — Ach! myn broeder, zeyde hem den oversten, sterf in vrede; gelukkig in zulke zalige voorbereydingen geleefd te hebben! »

Om ons beter te doen besluyten te leven gelyk den kluyzenaer, waervan wy komen te spreken, geleefd had, herinneren wy ons dat de liefde tot den naesten zoo noodzakelyk is als de liefde tot

G
te
te
de
H
hy
de
zy
hoe
zie
zeg
liej
en
de
nie
nae
her
her
blo
voo
uyt
mer

God, aengezien het gebod van den naesten te beminnen gelyk is aen dit van God te beminnen ; en dat men het een zonder het ander niet kan volbrengen. *Hy die zynen broeder haet en zegt dat hy God bemint is een leugenaer, zegt den heyligen Joannes, want indien hy zynen naesten niet bemint dien hy ziet, hoe zou hy God beminnen dien hy niet ziet? — Al sprak ik de tael der engelen, zegt den heyligen Paulus, indien ik de liefde niet heb, ben ik niets.*

Zou het ten anderen geene schande en geene misdaed zyn voor christenen, de geboden huns goddelyken meesters niet te volgen die hun gebiedt den naesten te beminnen ! Hoe zouden wy hem niet beminnen, aengezien hy zelf hem zoo zeer bemind heeft, dat hy zyn bloed op het kruys is komen storten voor al de menschen zonder eenige uytzondering ? Toont my eenen enkelen mensch wien Jesus Christus geene ver-

giffenis geschonken heeft, eenen enkelen mensch voor wie hy zyn bloed niet gestort heeft, en dien mensch sta ik u toe niet te beminnen. Maer indien er geenen bestaet, indien dezen voor wie gy afkeer gevoelt zyn deel in het bloed en de verdiensten van Jesus Christus gehad heeft, zoudt gy niet zeer onredelyk zyn hem niet te beminnen? Indien uw vader zyn leven voor eenen zyner vrienden gegeven had, zoudt gy den moed hebben dien vriend uws vaders te haten? Bemerkt ten anderen dat de onverschilligheyd of den afkeer voor eenen mensch, wie hy ook zy, eene beleediging voor Jesus Christus is. Uwe onverschilligheyd of uwen afkeer vallen op God zelve; want, gelyk aen eene teedere moeder, voelt hy zich gekwetst wanneer men zyne kinderen kwetst. Wy beproeven alle gelyke gevoelens, wy nemen heviglyk de verdediging onzer vrienden of onzer bloed-

verv
de
de
vo
den
gra
den
zag
hoe
me
geg
C
me
ons
hat
kin
sch
wy
te
ind
ind
ma
no

verwanten. Hunne eer aenranden, is de onze aenranden : zoodanig maekt de liefde zich gelyk met het bemind voorwerp! Zeer weynige onder ons zouden zich kunnen weêrhouden eenige gramschap te voelen indien zy enkelyk den getrouwen hond die hen volgt zagen slaen. Oordeelen wy, by gevolg, hoe zeer wy God moeten vergrammen met den mensch voor wien hy zyn leven gegeven heeft te verachten of te haten.

Onzen gemeenen oorsprong, ons gemeen noodlot zyn nog redenen welke ons moeten beletten wie het ook zy te haten. Zyn wy in der daed geene kinderen van denzelfden vader, geene schepselen van denzelfden God? Zyn wy niet alle geschikt om hem eeuwiglyk te bezitten? En, indien het zoo is, indien wy denzelfden vader hebben, indien wy maer een zelfde geslacht uytmaken, hoe zouden wy bedorven genoeg kunnen zyn om broeders te haten,

en broeders wie het misschien zal toegelaten zyn eeuwig by God in de verblyfplaats der gelukzaligen te leven.

Wy moeten dan al de menschen zonder eenige uytzondering beminnen : dit is een vastgesteld punt. Zien wy nu welke verpligtingen die liefde voor den evennaesten ons oplegt.

Indien, naer het voorbeeld der eerste geloovigen, de hedendaegsche christenen indervoegen leefden dat men kon zeggen dat *zy alle maer één hart en ééne ziel hebben*, het zou niet noodig zyn hun byzondere regelen voor te schryven om wel met elkander te leven, het zou hun vergenoegen hun hart te raedplegen en wel te aenhooren hetgeen het hun zou antwoorden. De kracht van den Heyligen Geest zou hen van alles onderrigten, en zou hen niets inboezemen welk niet overeenkomstig is met de waerheyd en de liefde die, te zamen gevoegd, die vereeniging of liever die

eenheyd der harten uytmaekt, met hen
aen God zelve te verbinden door ban-
den welke geen schepsel kan verbreken.
Maer, in die tyden van duysternissen
en goddeloosheyd, waer er geene een-
dragt zelfs onder de geloovigen meer
is, omdat het grootste deel er geene
met God meer hebben, is het onnalate-
lyk iedereen te onderwyzen in een punt
zoo noodzakelyk tot de zaligheyd, en
de regelen aen te wyzen welke men
moet volgen.

Bemerken wy vooreerst dat de liefde
die ons verpligt zelfs onze vyanden te
beminnen, en zelfs de vyanden van
God, ons niet verpligt hun gezelschap
te betrachten, hetgeen ons somwylen
aen groote gevaren zou blootstellen. De
voorbeelden en de redevoeringen van
den goddeloozen zouden in der daed op
onze ziel rampspoedige indrukken
kunnen maken en, by gevolg, ons
onthechten van God, die van alles wat

op deze wereld is, het meest onze liefde waardig is. Verre van met de goddeloozen te verkeerren, moeten wy eerder denken hen te vlugten. Het Evangelie zelf maekt ons daarvan eene pligt, wanneer het zegt dat hy die het gevaer zoekt in het gevaer zal omkomen. Vlugten wy van gelyken de tegenwoordigheid der zedelooze persoonen, die misschien zouden eyndigen met ons te bederven: vlugten wy zelfs deze die ons haten, indien, met hen te gaen zien, wy ons aen gevaren moeten blootstellen of beledigingen en twisten van hunnent wege veroorzaken, met een woord voor hen eene oorzaak van zonde zyn.

Maer indien het, in dergelyke gevallen, ons toegelaten en zelfs bevolen is onzen naesten te vlugten, wy zyn daerom niet ontslagen van de verpligting van hem te beminnen, en wy moeten bereyd zyn om hem al de diensten te bewyzen welke in onze magt zyn.

Dit vastgesteld zynde, moeten wy in eene christelyke eendragtigheyd, in eene gemeenschap van liefde, en in vrede met alle menschen leven, zelfs met deze die vyand van den vrede zyn, zonder echter met die laetste byzondere verbindtenissen aen te gaen, uyt vreeze van hen in hunne misdadige driften te bevestigen, in hunne zonden deel te nemen, en zich te laten medeslepen, gelyk wy hier voren zeyden, door hunne kwade voorbeelden en hunne slechte redevoeringen.

Om aldus in vrede met iedereen te leven, moet men :

1^o Zich eene onverbrekelyke wet maken nooyt zynen evennaesten te behandelen gelyk men zelf niet zou willen behandeld worden.

2^o Geene kwade vermoedens over hem opvatten, alle voorzorg gebruyken tegen de kwade neyging welke men heeft om ligtveerdiglyk over zynen

naesten te denken en hem te veroordeelen zonder hem te aenhooren.

3° Vyand zyn van de kwaedspekendheyd, waervan zelfs de godvruchtige personen zich maer met moeyte beteren.

De kwaedsprekendheyd brengt de onrust en de tweedragt tot in het midden der naeuwst vereenigde huysgezinnen. Beteugelen wy dan onzen mond, leggen wy ons de wet op nooyt van iemand te spreken dan op eene voordeelige wyze. Zwygen wy het kwaed welk wy weten, verschoonen wy in den naesten, niet uyt toegevendheyd noch zwakheyd, maer in eenen geest van liefde, alles wat het Evangelie toelaet of gebiedt te verschoonen.

4° Eenen afschrik hebben van alle slach van lastertael welke bestaet in den naesten valsche misdaden toe te schryven. Een christen niet alleenlyk verzint er nooyt, hetgeen verschrik-

kelyk zou zyn , maer hy luystert nooyt naer delasteraers, hy vermydt, hy vlugt hen; naer hen luysteren en hen gelooven zou in der daed eene groote zonde zyn.

5° Uyt zyne gesprekken alle beschimping, alle beleedigend of smadelyk woord verbannen.

6° Niet ligtelyk en ongegrond eenig vermoeden tegen iemand opvatten; en, indien men ongelukkiglyk zulks gedaen had, zonder moeyte zyne vermoedens verlaten, en geerne luysteren naer alles wat geschikt is om de waerheyd, de regtvaerdigheyd en de onschuld te doen kennen. Niemand in zulk geval willen aenhooren, en niets willen doorgronden noch onderzoeken, is eene hoofdigheyd en eene misdadige hardnekkigheyd.

7° Niet nieuwsgierig zyn om de gebreken te kennen waermede men voor God niet belast is, om te weten en te

onderzoeken hetgeen in de huysgezinnen omgaet. Het gedrag van anderen niet berispen wanneer men niet aengesteld is om zulks te doen.

8° Zich niet bemoeyen met hetgeen andere persoonen dan ons raekt en met hetgeen ons geenszins raekt, ten zy de liefde of de regtvaerdigheyd ons daer toe verpligten.

9° Eerbiedig zyn jegens zyne oversten ; openhartig , vriendelyk , zonder hoogmoed of geest van overheersching tot zyns gelyken ; goed , zachtaerdig , toegevend en spraekzaam tot zyne onderhoorigen ; beleefd voor alle.

10° Toegevend zyn ten aenzien der zwakken , hunne gebreken verdragen , maer zonder die goed te keuren , te bevestigen of te voeden.

11° Teeder , mededoogend zyn voor deze die lyden ; de bedrukte persoonen vertroosten ; den moed opbeuren van deze die neêrslagtig zyn : deze die in

onrust zyn gerust stellen ; zich verne-
deren met de kleynen en de armen ;
zich alles maken voor allen.

12° Deze die men mishandelt, die
men zonder oorzaak bedroeft, die men
onregtvaerdiglyk onderdrukt, wiens
ondergang men wilt veroorzaken, ver-
dedigen ; in die gevallen noch zorgen,
noch moeyte, noch aendringingen, noch
goederen, noch vrienden sparen ; zyn
leven zelfs te pande stellen indien het
noodig is. Het leven uyt liefde voor den
naesten gegeven is de aengenaemste
en grootste opoffering welke men God
kan doen : het is als eene marteldood
welke ons van al onze zonden zou zuy-
veren.

13° Met blydschap en volgens zyn
vermogen de armen helpen die de Voor-
zienigheyd ons zendt, en indien men
niet in staet is zulks door zich zelven te
doen, trachten hun hulp te verschaffen
door middel zyner vrienden. Indien

men toegang en vermogen by de ryken heeft, hen ten hunner voordeele verzoeken.

Zonder misnoegen, met geduld en zachtmoedigheyd de beleedigingen, de kwade woorden, de verwytselen, de slechte behandelingen verdragen, zelfs van deze wien men niets dan goed gedaen heeft, en altyd het kwaed met goed beloonen; altyd in zyn hart het voornemen hebben de beleedigingen welke men ontvangen heeft te vergeven en te vergeten, en zich zelve wel wachten iemand te beleedigen.

15° Wanneer men het ongeluk gehad heeft iemand te beleedigen en te vergrammen, aenstonds de vergoedingen doen welke in onze magt zyn en trachten de goede eendragt te herstellen. Dit is geene laegheyd, het is in tegendeel een bewys van grootmoedigheyd geven, vergiffenis te vragen aen deze die men beleedigd heeft.

16° Zyne vrienden beminnen in God en in eenen waerlyk christenen geest, en zyne vyanden voor God, met eene opregte en ware liefde; bidden voor deze die ons lasteren en ons vervolgen, en slechts denken om goed te doen aan deze die alleenlyk denken om ons kwaed te doen.

17° De grootste voorzorgen en eene wyze omzigtigheyd gebruyken om alle oorzaak van geding te vermyden; en indien men somwylen verpligt is er te hebben voor de belangen zyns huysgezins of zyne eygene, hetgeen zelden moet zyn, zich volstrekt van alle onregtvaerdig en bedriegelyk middel onthouden; alles doen wat mogelyk is om in goede overeenkomst met de tegenparty te leven; hem te kennen geven dat men maer het goed regt zoekt; dat, indien men het heeft, het billyk is dit niet te laten verloren gaen; dat indien het in tegendeel langs zynen kant is,

men daeróver zal verheugd zyn, zoohaest het door goede bewyzen zal blyken; de kortste en regtste wegen, en de juyste middelen van overeenkomst zoeken; niets anders vragen dan dat de regters alle de stukken, die het regt zyner tegenparty of het zyne kunnen ophelderen, naeuwkeurig onderzoeken, en hiertoe al de noodige inlichtingen geven, al moesten zy zelfs aen zynen tegenstrever gunstig zyn.

18° Getrouw en naeuwkeurig zyn om zýne beloften te volbrengen wanneer zy regtvaardig of onverschillig zyn, en dat zy niets behelzen welk tegenstrydig is aen de wet Gods, aen de liefde, noch aen het geweten; want, indien zy onregtvaardig of schadelyk voor iemand waren, zou het een kwaed zyn die gedaen te hebben; maer het zou een grooter zyn die te volbrengen onder voorwendsel van getrouwigheyd. Men moet dan in dit geval met wysheyd en

op eene eerlyke en onschuldige wyze zyn woord intrekken.

19° Niets begeeren van hetgeen den naesten toebehoort; hem nooyt iets door onwettige middelen ontnemen; niet behouden hetgeen men op die wyze ontnomen heeft, maer spoedig wedergeven.

20° In alle zaken de stichting geven welke men aen alle slach van personen verschuldigd is, het voorbeeld van al de deugden van zynen staet. Bloedverwanten, diensthoden, vrienden, geburen, vreemden, goeden, boozen, allen hebben regt dit van ons te eyschen, omdat wy allen, zonder uytzondering, liefde verschuldigd zyn, en dat de liefde, die bestaet in goed voorbeeld te geven, boven de aelmoes te verkiezen is; want het is voordeeliger de ziel dan het ligchaem van zynen evenmensch te helpen, en het goed voorbeeld is eene ware hulp welke de zwakken versterkt

en dikwyls opregte bekeeringen voortbrengt.

De liefde tot den naesten, welke Jesus Christus ons stiptelyk beveelt, legt ons dan talryke verpligtingen op. Overwegen wy die dikwyls, om er niet eene van te vergeten, en trachten wy vooral die getrouwelyk te volbrengen. De betrachtting van al die pligten is ongetwyfeld niet altyd gemakkelyk; maer God weygert zyne gratien niet aen die ze hem vraegt, en indien wy hem bidden ons te helpen, zal hy ons zekerlyk zynen bystand niet weygeren, en zal hy ons aengenaemheden en vertroostingeng doen vinden in hetgeen ons het moeyelykste schynt te moeten wesen.

Overdenken wy wel, ten anderen, dat wy niet kunnen zalig worden, indien wy door het vuer der liefde niet ontvlamd zyn, indien wy niet vuriglyk den evennaesten beminnen, en indien

wy alle de regelen welke die liefde voorschryft niet werkstellig maken. Zeggen wy niet meer : Dien persoon is onverdragelyk , hy heeft gebreken die hem van iedereen zouden doen haten ; ik wil hem geen kwaed , maer dat hy van zynen kant leve en ik van den mynen , wy zullen er beyde gelukkiger door zyn. Het is aldus niet dat den christen die waerlyk zyne broeders bemint zich uytdrukt ; hy verdraegt verduldiglyk hunne gebreken , ontwapent zyne vyanden zelven door zyne zachtmoedigheyd , en verre van iemand te vlugten , is hy voor iedereen gediensstig. Helaes ! het scheelt veel dat den mensch volmaekt zy , en indien wy maer wilden leven met deze die geene gebreken hebben , zouden wy volstrekt niemand zien en verpligt zyn ons zelven te vlugten. Jesus Christus , die het voorbeeld van alle deugden en de opperste volmaektheyd is , duldt ons wel ; in plaets

van zich van ons te verwyderen, nadert hy ons zoo veel het hem mogelyk is, om innerlyker met ons vereenigd te zyn; hy geeft ons zelfs zyn vleesch tot voedsel, zyn bloed tot drank. Zouden wy, na dit, niet zeer onwaardig en zeer verachtelyk zyn iemand onzer broederen te vinden die onze liefde onwaardig is?

De gelukzaligen die den hemel bevolken dachten en handelden zeer verschilliglyk. Doorloopt het leven van al de heyligen waervan men ons de geschiedenis bewaerd heeft, en ziet of er eenen eenigen is die de groote belooning bekomen heeft zonder blyken van liefde voor den evennaesten gegeven te hebben: allen waren er door ontstoken. Waerom hebben de Apostelen de wereld doorloopen, zich aen alle slach van vervolgingen en aen de dood blootstellende, en nooyt voor hunnen overgrooten arbejd rust nemende, ten zy

om
ne
do
Wa
zen
we
ven
alle
ten
voll
den
zoo
hut
wel
bek
ting
dien
deze
ten
even
verd
bele
omd

om zielen voor Jesus Christus te winnen, om die aen de duysternissen der dood en der verdoemenis te onttrekken? Waerom, heden nog, gaen zoo vele zendelingen tot de uysterste eynden der wereld onder de wildste volkeren leven, aldus alle de aengenaemheden, alle de gemakken des levens verlatende, ten zy uyt liefde voor die ongelukkige volkeren die in de onwetendheyd van den waren God leven? Waerom gaen zoo vele deugdzame geestelyken van hut tot hut, hier aelmoezen dragende welke zy van de liefde der geloovigen bekomen hebben, daer de vertroostingen van onzen uytmuntenden godsdienst; alle de ongelukken helpende, deze der ziel en deze des ligchaems, ten zy omdat zy door de liefde tot den evennaesten ontstoken zyn? Waerom verdragen zy alle de versmadingen, de beledigingen en lasteringen, ten zy omdat zy zelfs deze die hen beledigen,

beminnen, en dat zy, navolgers van den gekruysten God, goed willen aen deze die hun kwaed wenschen en van God de vergiffenis en de zaligheyd hunner beulen afsmeeken.

Ach! indien wy onzen naesten opregtelyk beminden, wy ook zouden gemakkelyk den moed vinden om de tegenzeggingen en beleedigingen te verdragen, en deze die ons beleedigen te vergeven; wy ook zouden aen de noodlydenden de goederen welke de Voorzienigheyd ons gegeven heeft, mededeelen; wy ook zouden dorst hebben naer de zaligheyd der zielen, zouden trachten hen door onze goede voorbeelden te stichten, hen door onze raedgevingen en onze gebeden tot het goed weder te brengen. Al de menschen zouden, gelyk in de eerste tyden des christendoms, maer één geslacht meer uytmaken, waer alle de vreugden, alle de pynen gemeen zouden zyn. En hoe

aengener zou het leven op deze wereld daerdoor zyn! Hoe zeer zou den last ons ligter schynen wanneer alle onze broeders er aldus een deel zouden van nemen?

Ach! grooten God! Gy die zoo goed zyt, gy die ons zulke verhevene voorbeelden van liefde gegeven hebt, gy die, hoewel meester der wereld, de beleedigen en de pynen welke uwe eygene schepsels u hebben doen lyden, zonder u te beklagen verdragen hebt; boezem ons die deugd in welke zoo schoon en zoo kostelyk voor uwe oogen is; maek dat wy alle onze broeders zonder eenige uytzondering beminnen, maek dat deze liefde al de goede werken welke er de natuerlyke gevolgen van zyn, voortbrenge.

Indien wy in onze hoop niet bedrogen zyn, zullen wy eens voor den voet van uwen troon vereenigd zyn, gedurende geheel de eeuwigheyd geen hart

meer hebbende dan om u en ons te beminnen. Maek, ô mynen God! dat wy van nu af de vurige vlammen gevoelen dier liefde welke in den hemel zal moeten voortgaen, en geen eynde meer zal hebben.

Ik zou, voor onze algemeene stichting, dit schriftje eyndigende, eenige trekken uyt het leven der heyligen die de meeste liefde tot den evennaesten betuygd hebben, willen aenhalen. Maer dewelke verkiezen? Zy zyn zoo talryk dat men waerlyk zeer verlegen is om eenen keus te doen. Ik zal my nogtans • bepalen met de voorbeelden welke den heyligen Franciscus de Sales ons gegeven heeft, niet alleen omdat het een der nieuwste heyligen is, maer omdat hy altyd aenzien is voor den minzaemsten heyligen en het best geschikt om de deugd te doen beminnen.

Toen hy bisschop van Geneven geworden was, waren zyne aelmoezen

zoo overvloedig, dat zy ongeloofelyk schynen wanneer men die by de geringheyd zyner inkomen vergelykt. Hy gaf altyd zonder te denken wat het onderhoud zyns huyzes vereyschte. Zoo verre dat zyn opzigter, die dikwyls gebrek aen geld had, hem bekeef en dreygde hem te verlaten. « Gy hebt gelyk, antwoordde hem eens den heyligen met eene wonderbare eenvoudigheid : ik ben onverbeterlyk, en, hetgeen erger is, schynt het, wel dat ik het voor lang zal zyn. » Hem vervolgens een kruysbeeld toonende : « Kan men, voegde hy er by, iets weygeren aen de lydende lidmaten eens Gods, die zich voor ons in dien staet gebragt heeft? »

Christina van Frankryk, prinses van Piemont, hem tot haren aelmoezenier gekozen hebbende, gaf hem eenen zeer schoonen diamant tot geschenk, hem belastende dien uyt liefde tot haer te bewaren. « Mevrouw, zeyde Franciscus

de Sales, ik beloof het u zoo lang de armen hem niet noodig zullen hebben. — In dit geval, antwoordde de prinses, vergenoeg u hem te verpanden en ik zal hem lossen. — Mevrouw, hernam den kerkvoogd, ik zou vreezen dat dit te dikwyls zou voorvallen, en dat ik eyndelyk uwe goedheyd zou misbruyken. » De prinses hem vervolgens te Turin zonder den diamant gezien hebbende, was het haer gemakkelyk te raden wat hy geworden was. Zy gaf hem eenen anderen van nog grooteren prys; maer hem wel aenbevelende van er niet mede te doen als met den eersten. « Mevrouw, antwoordde haer den heyligen, ik verantwoord er u niet voor, ik ben weynig geschikt om kostelyke dingen te bewaren. » Hy was in der daed zeer weynig bezorgd om dien te behouden; want de prinses eens van dien diamant sprekende, een edelman zegde haer dat hy byna altyd in pand



stond voor de ongelukkigen, en dat hy min den bisschop van Geneven dan al de armen van Annecy toebehoorde.

Een persoon vroeg hem twintig kroonen in leening, en wilde hem een bekentenisbriefje schryven. Den gelukzaligen had niet altyd zulke sommen te geven; niettemin gelyk hy goedhartig was, en dat hy alles wat mogelyk was voor zynen evennaesten zou gedaen hebben, verzinde hy eenen list welken dien persoon verlichtte en de milddadigheid van den kerkvoogd naer zyn vermogen evenredigde; hy ging tien kroonen nemen, en toen hy weêrgekomen was, zeyde hy hem: Ik heb een middel gevonden welk ons elk tien kroonen zal doen winnen, indien gy my wilt gelooven. — Mynheer, zeyde dien man; wat zou men moeten doen? — Wy hebben gy en ik, antwoordde den heyligen, maer de hand te openen, dit is niet zeer moeyelyk. Zie, hier zyn tien

kroonen welke ik u geef, in plaets van er u twintig te leenen. Gy zult die tien kroonen winnen, en ik zal de andere tien voor gewonnen houden, indien gy my ontslaet van u die te leenen. »

Terwyl hy zyn bisdom bezocht, dwong het slecht weder hem eene schuyfplaets te zoeken in de hut eens landbouwers; hy was zelfs genoodzaekt er verscheydene dagen over te brengen, en hy had er tot voedsel niets dan zwart brood, en voor bed een weynig stroo; iemand hem hebbende willen beklagen over de ongemakken welke hy er leed: « Is het dan een zoo groot ongeluk, zeyde hy, dat wy eenige dagen wezen hetgeen die arme lieden geheel hun leven zyn, en, verre van ons te beklagen, moeten wy ons niet gelukkig achten dat met deel in hunne armoede te nemen, wy hen aenmoedigen om die te verdragen? »

Eens zeer vroeg wakker geworden

zynde, en iets van groot belang te doen hebbende, riep hy zynen kamerdienaer om hem te komen kleeden. Dien man sliep zoo vast, dat hy hem niet hoorde; den kerkvoogd ongerust staet aenstonds op en verhaest zich te gaen zien of hem niet eenig ongeval zou overgekomen zyn; maer bevonden hebbende dat hy goed sliep, en hem niet willende ontwaken, uyt vrees van zyne gezondheid te benadeelen, kleedt hy zich en begint te bidden, te studeren en te schryven. Den kamerdienaer, eenigen tyd daerna opgestaen zynde, kwam in de kamer zyns meesters, en ziende dat hy werkte, vroeg hy hem haestiglyk wie hem gekleed had. « Ik zelf, zeyde hem den heyligen bisschop; ben ik daertoe niet groot en sterk genoeg? — Kondet gy my dan niet roepen? hernam den anderen al knorrende. — Ik verzeker u, myn kind, antwoordde hem den heyligen, dat ik

het gedaen heb en dat ik verscheydene mael geroepen heb ; ik ben zelfs opgestaen om de oorzaak uwer stilzwyghendheid te weten, maer ik heb gezien dat gy zoo goed sliipt, dat het my zou gespeten hebben u wakker te maken. — Gy zoudt ten minste met my niet moeten spotten, hernam den kamerdienaer beschaemd. — Och! myn vriend, hernam den kerkvoogd, ik heb dit niet gezegd uyt spotterny, maer wel uyt lachmerktery. Voorwaer, ik beloof u dat ik niet meer zal ophouden te roepen tot dat gy wakker zult zyn of dat ik u zal doen opstaen, en aengezien gy het aldus wilt, zal ik my niet meer zonder u kleeden. » Het is aldus dat den heyligen zyne dienstboden gelyk eenen waren vader behandelde, hen niet aenziende als zyne dienaren, maer als zyne eygene broeders en zyne kinderen.

De mis gaende doen, ging den hey-

ligen kerkvoogd alle dagen voorby de vensters eens gevangs, waer men verscheydene kloosterlingen, die grove misslagen tegen hunnen staet bedreven hadden, opgesloten had. De gevangenen, die zyne goedheyd kenden, speurden dit oogenblik na en lieten niet na hem genade te vragen hem van een opregt leedwezen verzekerende; zyn hart was aenstonds geraekt, en zich dadelyk de goedertierenheyd Gods voor de zondaren voor oogen stellende : « Kan men falen, zeyde hy tot zich zelve, met een zoo schoon voorbeeld te volgen? God laet zich zoo dikwyls door myne tranen bewegen, en ik zou ongevoelig zyn voor deze welke ik uyt de oogen myner broederen zie vloeyen! Hy luystert naer de gebeden der zondaren, en verhoort die, en ik, die den ellendigsten van alle ben, zou er doof voor wezen! » By het uytkomen der mis deed hy zich de deuren des ge-

vangs openen, deed aen de gevangenen eene liefdadige berisping, deed hen wel beloven voortaan beter te leven, vervolgens stelde hy hen in vryheyd. Zyn broeder, die tot zynen medehelper benoemd was, en die strenger was dan hy, kon zich niet onthouden die goedhartigheyd te bewonderen; maer hy liet niet na hem daerover te berispen en hem somwylen op eenen droevigen toon de gevaerlyke gevolgen daarvan te vertoonen. Den heyligen bisschop vernederde zich alsdan zoo zeer dat hy verschooning vroeg en beloofde in het toekomende strenger te zyn; maer van des anderendaegs af deed zyne gevoeligheyd hem zyne besluyten vergeten en liet hy zich gelyk voorgaendelyk overhalen. De zaek ging zoo ver dat zyn broeder veynsde te willen vertrekken om hem tot zyn oogmerk te brengen. Alsdan behandigde den bisschop hem de sleutels des gevangs, en zeyde

hem, verzoekende hem die te weygeren indien het gebeurde dat hy die vroeg : « Of belet dat ik die zie, of vind niet kwalyk dat ik hun vergeve, want ik heb te veel medelyden met die arme lieden, en ik voel wel dat ik voor my zelve niet zou kunnen verantwoorden.

EYNDE.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.



Df 380

m. d.

82 380

*Vlaemsche werken te bekomen by de
Maetschappy.*

- CATECHISMUS (grooten) enz. (Ordinaire letter.)
broché. 17 c^s.
- CATECHISMUS of byzonderste en noodz. hoofd-
stukken enz. broc. 15 c^s.
- CATECHISMUS voor de eerste communie enz. in
20 lessen. broc. 17 c^s.
- KLEINE diergaerde voor kinderen, door J. B.
Courtmans, in-18. fig. 75 c^s.
- DICIONNAIRE DES COMMENÇANS, flamand-français
et français-flamand, par l'abbé Olinger,
2 vol. gr. in-12. broc. . . . 4 fr. 75 c^s.

Inches

Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

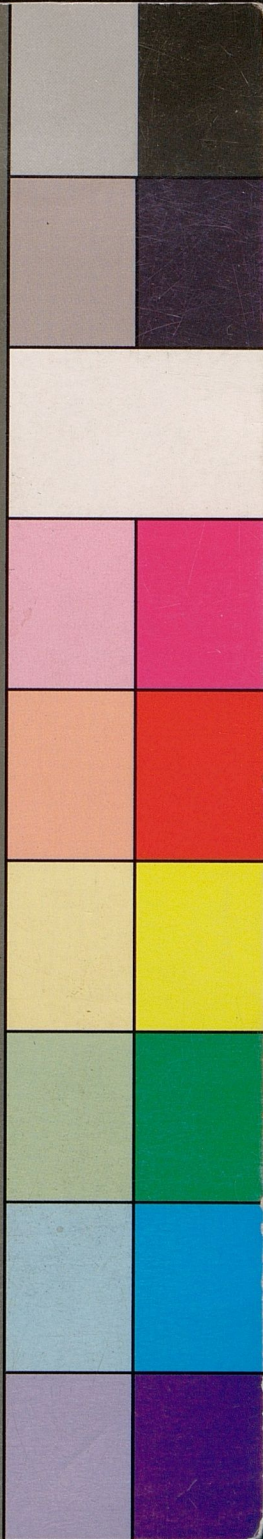
Red

Magenta

White

3/Color

Black



BEMINT

ELKANDER.



BRUSSEL,

UTGEGEVEN DOOR DE NATIONALE MAETSCHAPPY
TER VERSPREYDING VAN GOEDE BOEKEN.

1839.